

JEDNOSTKA RATOWNICZO-GAŚNICZA NR 2 W BIAŁYMSTOKU

I. DZIAŁANIA RATOWNICZO – GAŚNICZE.

W roku 2017 JRG Nr 2 brała udział przy likwidacji 558 zdarzeń (o 93 więcej niż w roku 2016). W obszarze działania JRG szacunkowe straty wyniosły 1 mln 984 tys. zł., a wartość uratowanego mienia oszacowano na kwotę 25 mln 818 tys. zł. W zdarzeniach odnotowano śmierć siedmiu osób (pięć osób zginęło w wypadkach samochodowych, jedna osoba zginęła w pożarze domu jednorodzinnego, a jedna uległa zezadzeniu w garażu), rannych zostało 82 osoby. Po dwóch akcjach ratowniczo - gaśniczych sporządzono Analizy zdarzenia: pożar budynku mieszkalnego w Jałówce i pożar składowiska odpadów komunalnych w Studziankach.

1. Charakterystyczne zdarzenia.

a) pożary

W dniu 13.02.2017 roku w miejscowości Jałówka gm. Supraśl, miał miejsce tragiczny w skutkach pożar budynku jednorodzinnego drewnianego. W chwili przybycia pierwszych jednostek ochrony przeciwpożarowej pożarem objęty był cały dom drewniany. Płomienie wydostawały się przez wszystkie otwory okienne oraz z dachu budynku. Jeszcze w trakcie dojazdu do miejsca zdarzenia, KDR otrzymał z SK KM PSP w Białymstoku, informację o możliwości przechowywania w budynku amunicji. Informację tę później negatywnie zweryfikowano. Działania JOP polegały w pierwszej fazie na podaniu dwóch prądów wody w natarciu: jeden na dach oraz jeden do wnętrza budynku przez otwory okienne. W trakcie prowadzenia działań, przybył na miejsce zdarzenia syn właścicielki, który poinformował, że w środku najprawdopodobniej może się znajdować jego 72-letnia matka, która miała problem z chodzeniem. Poinformował również o znajdującej się w kuchni butli gazowej. Po stłumieniu ognia, dwie roty w sprzęcie ochrony układu oddechowego udały się do środka celem przeszukania pomieszczeń. W jednym z pokoi na podłodze znaleziono zwłoki osoby z licznymi śladami zwęglenia ciała. Będący na miejscu ZRM potwierdził zgon kobiety. Znalezioną w kuchni butlę 11 kg z propan-butanem najpierw chłodzono prądem wody, a następnie wyniesiono na zewnątrz budynku. Na koniec cały budynek sprawdzono przy użyciu kamery termowizyjnej.

W akcji ratowniczo - gaśniczej udział brało 8 zastępów z PSP i OSP (28 strażaków).

W dniu 04.05.2017 roku w Wasilkowie przy ul. Żurawia 10 doszło do pożaru budynku warsztatowego oraz zaparkowanych w pobliżu samochodów osobowych. Po przybyciu na miejsce zdarzenia pierwszych jednostek ochrony przeciwpożarowej stwierdzono, że całkowicie objęty pożarem jest warsztat samochodowy, wewnątrz budynku znajdował się jeden pojazd. Na zewnątrz, bezpośrednio przy warsztacie, znajdowały się dwa samochody osobowe również objęte pożarem. Dodatkowo zagrożone były dwa budynki mieszkalne. Jeden w odległości około 10 m, drugi około 15 m oraz dwa samochody osobowe stojące bezpośrednio przy palących się autach. W pierwszej fazie działań podano jeden prąd wody w natarciu na palący się garaż i samochody osobowe, drugi w obronie na budynek mieszkalny i pozostałe pojazdy. Po przybyciu kolejnych zastępów podano dwa kolejne prądy piany ciężkiej na palące się samochody i warsztat. W trakcie prowadzonych działań ratowniczo - gaśniczych KDR

otrzymał informację o dwóch poparzonych mężczyznach, którzy znajdowali się na sąsiedniej posesji. Mężczyznom została udzielona kwalifikowana pierwsza pomoc przez strażaków. Poszkodowanych przytomnych, z oparzeniami głowy, twarzy i dłoni zaopatrzone w hydrożele chłodzące, zabezpieczono przed utratą ciepła i udzielono wsparcia psychicznego. Następnie przekazano dla ZRM, które zabrało rannych do szpitala. W trakcie działań odnaleziono butlę CO₂ (8 litrów) od zestawu spawalniczego, którą poddano chłodzeniu. Po zlokalizowaniu pożaru dalsze działania JOP polegały na dogaszeniu pogorzeliiska. Użyto kamery termowizyjnej do odnalezienia ukrytych zarzewi ognia oraz monitorowania dwóch instalacji LPG w samochodach osobowych. Na miejscu współpracowano z Policją, Pogotowiem Energetycznym i Pogotowiem Wodociągowym.

W akcji ratowniczo – gaśniczej udział brały trzy zastępy PSP i jeden OSP (16 strażaków).

W dniu 10.11.2017 roku doszło kolejny raz do pożaru składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Studzianki, ul. Spółdzielcza 36, gmina Wasilków. Pożar został zauważony około godziny 20:05, zgłoszenie do PSP wpłynęło dopiero pięć minut po północy 11.11.2017 r.

W chwili przybycia na miejsce zdarzenia pierwszych zastępów, pożarem objęte było składowisko zmieszanych śmieci, na powierzchni około 350 m². Wymiary sterty śmieci wynosiły 130 m x 60 m, wysokość 12 m. Działania jednostek ochrony przeciwpożarowej w pierwszej fazie, polegały na podaniu trzech prądów wody, w tym jeden z działka przenośnego w obronie hali sortowni. Zasilanie wodne zorganizowano na bazie zbiornika podziemnego na terenie zakładu. Wodę dowożono również z sieci hydrantowej z miejscowości Wasilków oddalonej od miejsca pożaru o około 5 km. Na początku działań wykorzystano koparko - ładowarkę zakładu do rozwożenia palących się śmieci. W późniejszej fazie do dyspozycji były dwie koparko – ładowarki oraz jedna koparka gaśnicowa. W miarę przybywania zastępów wprowadzano kolejne prądy wody. W kulminacyjnym momencie akcji podawano łącznie 6 prądów wody, w tym jeden z działka wodno-pianowego oraz jeden z podnośnika hydraulicznego. Sukcesywnie wywożono tłące się odpady przy użyciu ciężkiego sprzętu i przelewano prądami wody. Utworzono kolejny punkt czerpania wody na zalewie w Wasilkowie, oddalony o 9 km od miejsca pożaru. Następnie postanowiono przedzielić hałdę przy użyciu koparki i ładowarki. Na bieżąco monitorowano temperaturę składowiska przy użyciu kamery termowizyjnej.

W kolejnym dniu akcji w dalszym ciągu prowadzono działania gaśnicze. Wykorzystanych było 5 prądów wody, w tym jeden z podnośnika i jeden z działka samochodowego. Śmieci były sukcesywnie wywożone przez dwie ładowarki i przelewane wodą. Zaopatrzenie wodne realizowane było przez dwie cysterny oraz ciężki samochód gaśniczy. Wieczorem zakończono działania gaśnicze i rozpoczęto monitorowanie miejsca pożaru. Po kolejnej podmianie ratowników w dalszym ciągu monitorowano miejsce pożaru. Trzeciego dnia działań ratowniczo - gaśniczych po oględzinach, ocenie miejsca pożaru i stwierdzeniu braku zagrożenia podjęto decyzję o zakończeniu działań.

W zdarzeniu brało łącznie 67 zastępów z PSP i OSP (212 strażaków). Działania trwały 2 dni 11 godzin i 46 minut.

b) miejscowe zagrożenia

W dniu 14.07.2017 roku na drodze krajowej nr 19 w okolicach Wasilkowa doszło do bardzo groźnego wypadku z udziałem samochodu ciężarowego, autobusu oraz siedmiu samochodów osobowych. Po przybyciu na miejsce zdarzenia pierwszych jednostek ochrony przeciwpożarowej zastano samochód ciężarowy, który najechał na tył autobusu, w którym podróżowało 15 osób. Na zasadzie domina uszkodzonych zostało jeszcze siedem samochodów osobowych stojących przed autobusem. Droga została całkowicie zablokowana, wszyscy podróżujący przebywali na zewnątrz pojazdów. Działania strażaków polegały na

zabezpieczeniu miejsca zdarzenia, wstępnej segregacji poszkodowanych, udzieleniu kwalifikowanej pierwszej pomocy dwóm najciężej poszkodowanym osobom. Przybyłe na miejsce Zespoły Ratownictwa Medycznego udzieliły pomocy kolejnym dwóm osobom. Równocześnie odłączono akumulatory we wszystkich pojazdach oraz zaabsorbowano wyciek oleju silnikowego z autobusu. W trakcie działań zle samopoczucie zgłosiły jeszcze dwie osoby, które zostały przewiezione do szpitala na obserwację. Łącznie poszkodowanych zostało 6 osób. Na miejscu współpracowano z Policją oraz Inspekcją Transportu Drogowego. W działaniach ratowniczych trwających ponad 3 godziny uczestniczyło 8 zastępów z PSP i OSP (34 strażaków).

W dniu 09.08.2017 roku na DK nr 19 w okolicach miejscowości Horodnianka doszło do zderzenia samochodu osobowego z kombajnem. Wyjeżdżający z pola kombajn wymusił pierwszeństwo przejazdu w wyniku czego, jadący w kierunku Białegostoku krajową 19 samochód osobowy marki BMW uderzył w bok maszyny rolniczej. Siła uderzenia była na tyle duża, że kombajn wywrócił się na bok, a samochód osobowy znalazł się w rowie. Do wypadku zostały zadysponowane 2 zastępy z JRG Nr 2 oraz jeden z OSP Wasilków. Po przybyciu na miejsce zdarzenia okazało się, że obydwoj kierujący pojazdami są na zewnątrz pojazdów pod opieką ZRM z niewielkimi obrażeniami. Natomiast w samochodzie osobowym uwięziona jest pasażerka znajdująca się pod opieką jednego z ratowników medycznych. Działania JOP polegały na wykonaniu dostępu do poszkodowanej kobiety. Prowadzono je z wykorzystaniem sprzętu hydraulicznego. Nożycami przecięto słupek i próg, a następnie rozpieraczem kolumnowym odsunięto przód samochodu umożliwiając dostęp. Ranną umieszczono na noszach typu "deska" i przetransportowano do karetki. Po wykonaniu czynności dochodzeniowo - śledczych przez Policję, przystąpiono do udrażniania DK 19. W tym celu wyciągarką zabrano heder od kombajnu umieszczając go na poboczu, a następnie przy użyciu trzech wyciągarek będących na wyposażeniu pojazdów będących na zdarzeniu postawiono kombajn na koła i również odciągnięto go na pobocze udrażniając całkowicie drogę. W akcji ratowniczej udział brały dwa zastępy z PSP i jeden zastęp z OSP (14 strażaków).

W dniu 24.11.2017 roku w okolicach miejscowości Dąbrówki doszło do tragicznego w skutkach zdarzenia w wyniku, którego śmierć ponieśli dwaj młodzi mężczyźni. Po przybyciu na miejsce zdarzenia pierwszych JOP stwierdzono, że doszło do czołowego zderzenia samochodu osobowego BMW i samochodu ciężarowego. Dodatkowo w komorze silnika samochodu osobowego wybuchł pożar. Pojazd ten, wbił się do połowy swojej długości pod samochód ciężarowy. Wewnątrz pozostawały dwie osoby, natomiast kierujący ciężarówką opuścił pojazd o własnych siłach. Działania JOP, po zabezpieczeniu miejsca zdarzenia, skupiły się na próbie wykonania dostępu do osób uwięzionych w BMW. W tym celu użyto narzędzi hydraulicznych. Równoległe do tych czynności prowadzono działania gaśnicze za pomocą dwóch linii szybkiego natarcia: jednego prądu wody i jednego prądu piany ciężkiej. Chcąc wydobyć samochód osobowy spod ciężarówki wykorzystano wciągarkę samochodową. Próba jednak okazała się bezskuteczna. Zdecydowano wówczas o odjechaniu samochodem ciężarowym do tyłu. Będący na miejscu zdarzenia właściciel samochodu ciężarowego na polecenie KDR-a powoli przemieścił wywrotkę do tyłu. Samochód BMW nie przemieścił się i pozostał w rowie. Ratownicy kontynuowali wykonanie dostępu do osób poszkodowanych przy użyciu narzędzi hydraulicznych oraz dogasili tłącą się jeszcze komorę silnika samochodu osobowego. Po wykonaniu dostępu ratownik medyczny z ZRM stwierdził brak czynności życiowych u obu mężczyzn podróżujących BMW, jednocześnie stopień deformacji i obrażeń obu ciał nie pozwalał na przeprowadzenie resuscytacji. Ruch na czas działań został całkowicie zatrzymany. Policja zorganizowała objazdy. Po zakończeniu oględzin przez Policję i Prokuraturę ratownicy przystąpili do wydobywania zwłok z pojazdu. W akcji ratowniczej udział brały trzy zastępy PSP i dwa zastępy OSP (16 strażaków).

2. Interwencje jednostki w 2017 r. w porównaniu z rokiem 2016 r.

Wyjazdy w 2017 r.

Do zdarzenia co	15 godz. 42 min
Do pożaru co	46 godz. 36 min
Do miejscowego zagrożenia co	26 godz. 57 min
Z powodu fałszywego alarmu co	8 dni

Rodzaje zdarzeń	2016 r.	2017 r.	Różnica	Wzrost/ Spadek %
Pożary	149	188	+39	+26%
M. zagrożenia	298	325	+27	+9%
Al. fałszywe	18	45	+27	+150%
Ogółem	465	558	+93	+20%

Udział jednostki w prowadzonych działaniach ratowniczych zwiększył się aż o 20 % w porównaniu do roku ubiegłego. Wzrosła liczba miejscowych zagrożeń, co spowodowane było wiosennymi i letnimi podtopieniami i wichurami, ale wzrosła też ilość pożarów o 26 %. Z czego 1/3 zdarzeń związanych z likwidacją pożarów, była spowodowana „nieprawidłową eksploatacją urządzeń grzewczych na paliwo stałe”. O 150 % wzrosła liczba alarmów fałszywych, co oczywiście jest związane z wytycznymi, które weszły w życie w 2017 r. dotyczącymi wyjazdów JOP do zdarzeń z monitoringu pożarowego.

3. Szczegółowy rozkład zdarzeń ze względu na rodzaj.

Pożary				Miejscowe zagrożenia					Alarmy fałszywe
małe	średnie	duże	bardzo duże	małe	lokalne	średnie	duże	gigant.	
177	10	1	-	19	263	43	-	-	45
188				325					

4. Zestawienie liczby zdarzeń w 2017 w porównaniu do 2016 r.

	Rejon własny				Miasto Białystok poza własnym rejonem	Powiat poza własnym rejonem działania	Poza powiatem	AF	Razem
	Miasto Białystok	Gmina Wasilków	Gmina Czarna Białostocka	Gmina Supraśl					
2016	131	62	20	66	105	48	15	18	465
2017	178	72	28	47	157	62	14	45	558
wzrost/ spadek(%)	+36	+16	+40	-29	+50	+39	-7	+150	+20

Ilość działań podjętych przez JRG 2 wzrosła właściwie w każdej lokalizacji miejsca zdarzenia (spadek jedynie na gminie Supraśl). Wpisuje się to w ogólną tendencję wzrostu ilości zdarzeń, w których uczestniczyły zastępy JRG 2. Niewielki spadek wyjazdów poza powiatem może być spowodowany długim czasem wycofania SCRt Mega City. Na uwagę zasługuje fakt, dużego wzrostu wyjazdów do zdarzeń, który został odnotowany w interwencjach na terenie miasta Białegostoku (poza własnym rejonem działania) oraz powiatu (poza własnym rejonem działania). Przyczyną tego było częstsze dysponowanie do zdarzeń SGRChem-Eko „Białystok” oraz zastępu SRt. SGRChem – Eko „Białystok” (różnych poziomów gotowości operacyjnej) uczestniczyła w roku 2017 w 23 zdarzeniach na terenie powiatu białostockiego i poza nim.

Do tego należałoby dodać wyjazdy SLRRChem do zdarzeń, w których nie zachodziła konieczność ich kwalifikacji, jako akcji z udziałem specjalistycznej grupy.

Jeżeli chodzi o Specjalistyczną Grupę Ratownictwa Technicznego „Białystok”, to w roku 2017 brała udział w likwidacji skutków 5 zdarzeń (poziom gotowości operacyjnej A: SCRt Saurus z JRG Nr 1 i SCRt Mega City z JRG Nr 2).

5. Udział samochodów i osób w działaniach JRG 2 w 2017 r.

Miesiące	Samochody/ osoby												
	GBA-Rt 2,5/25 Man	GCBA 9/64 Man	SLRRCh Mercedes	SCRCh Iveco	SRt Renault	SCRt Renault Mega City	SHD 23 Volvo	SLOp Opel	SCKw Iveco	SCKn Renault	SCKn IVECO	SCDz-40 Scania	
Razem	Sam.	382	90	51	27	119	31	72	26	6	1	0	0
	Osoby	2309	215	181	52	279	82	133	36	6	1	0	0
Ogółem	Sam.	805											
	Osoby	3294											

Najczęściej wyjeżdżający zastęp do zdarzeń to GBA-Rt 2,5/25 Man. Ogółem w zdarzeniach uczestniczyło łącznie 3294 strażaków, a samochody JRG Nr 2 wyjeżdżały 805 razy. Znacząco wzrosła ilość wyjazdów zastępów GBA-Rt 2,5/25 i GCBA 9/64 w porównaniu do roku 2016, co jest spowodowane dysponowaniem ich do zdarzeń z monitoringu pożarowego. Średnie jedno zdarzenie, w który udział brały zastępy JRG 2, obsługiwało 5,9 strażaka z tej jednostki. Rok 2017 to kolejny po 2016 rok, kiedy zwiększyła się ilość zadysponowań do zdarzeń SRt, który jest bardzo dobrze wyposażony w sprzęt ratowniczy. Średnio każdy strażak uczestniczył w 71 zdarzeniach.

6. Rodzaje obiektów w których działania prowadziła JRG 2 w 2017 r. w porównaniu do 2016 r.

Rodzaj obiektu	2016	2017	Wzrost/ Spadek +/-	Procent %
Użyteczności publicznej	23	23	0	0
Mieszkalne	150	191	+41	+27
Produkcyjne	2	10	+8	+400
Magazynowe	13	5	-8	-62
Środki transportu	143	169	+26	+18
Lasy	3	5	+2	+67
Uprawy rolnictwo	1	2	+1	+100
Inne	130	108	-22	-17

7. Pożary, miejscowe zagrożenia i fałszywe alarmy w poszczególnych miesiącach 2017 r.

	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Pazdziernik	Listopad	Grudzień
Pożary	28	20	19	19	16	16	6	13	13	12	15	11
MZ	15	13	18	22	58	50	30	29	29	22	23	16
AF	3	3	4	5	6	3	6	4	3	4	2	2

Największe nasilenie pożarów miało miejsce w miesiącu styczniu i lutym i było związane z sezonem grzewczym. Natomiast miejscowych zagrożeń najwięcej było w miesiącach maju i czerwcu, co z kolei było związane z występującymi anomaliami pogodowymi.

8. Udział w akcjach ratowniczo – gaśniczych Dowódcy JRG i Zastępcy Dowódcy JRG.

Funkcja		Ilość akcji		
		2016	2017	+/-
Dowódca JRG	Jako dowódca	51	34	-13
	Jako ofic. operacyjny		4	
Zastępca Dowódcy JRG	Jako zastępca	22	18	0
	Jako ofic. operacyjny		4	
Razem		73	60	-13

II. DZIAŁANIA KONTROLNO-ROZPOZNAWCZE.

- Przeprowadzono praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji:
  - 8 razy z zespołów szkolno-przedszkolnych, przedszkoli, szkół podstawowych i żłobków,
  - przeprowadzono czynności kontrolno – rozpoznawcze w noclegowni (przed sezonem zimowym),
  - przeprowadzono rozpoznanie w 4 obiektach przewidzianych do ćwiczeń – obejmowały one przygotowanie obiektów do prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych.
- Strażacy JRG wspólnie z Wydziałem Operacyjnym przeprowadzili 6 inspekcji gotowości operacyjnej jednostek OSP w gminach: Czarna Białostocka, Supraśl i Wasilków.
- Strażacy JRG uczestniczyli w przeglądach technicznych pojazdów i sprzętu silnikowego w jednostkach typu „S”. Wspólnie z przedstawicielem Wydziału Technicznego skontrolowano 12 jednostek OSP w gminach własnego obszaru działania.
- Wspólnie z wydziałem kontrolno – rozpoznawczym uczestniczono w ocenie spełnienia wymagań przepisów przeciwpożarowych oraz ocenie zaopatrzenia wodnego wybranych zakładów.
- Wspólnie z wydziałem kontrolno – rozpoznawczym dokonano kontroli przeciwpożarowych pięciu nadleśnictw w obszarze działania JRG 2 i JRG 1.
- Rozpoznanie zaopatrzenia wodnego w rejonie działania:
  - aktualizowano karty przeciwpożarowych zbiorników wodnych w wersji elektronicznej,
  - podczas prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych na bieżąco zgłaszane są do SK KM informacje o niesprawnych hydrantach.

III. DZIAŁANIA ORGANIZACYJNO – KADROWE.

- Struktura zatrudnienia na dzień 31.12.2017 r. – 45 strażaków (4 wakaty).

	Oficerowie	Aspiranci	Podoficerowie	Szeregowi	Razem
Zatrudnienie	8	11	26	0	45
%	18%	24%	58%	0	100

2. Absencja chorobowa

W roku 2017 na zwolnieniach lekarskich przebywało 20 osób w ciągu 376 dni. W porównaniu do roku 2016 (428 dni) to spadek o 12 %.

3. Wykorzystanie urlopów

Nie wykorzystano 18 dni urlopu, tj. 1 % przysługującego strażakom systemu zmianowego w 2017 r. Urlopy zostaną wykorzystane w pierwszych dwóch miesiącach 2018 r. Przyczyną nie wykorzystania urlopów była konieczność zapewnienia minimalnych stanów na poszczególnych zmianach służbowych i duża ilość zwolnień lekarskich.

4. Kontrole przeprowadzone w JRG:

- kontrole z ramienia KM PSP – 4,
- kontrole z ramienia KW PSP – 1,
- inspekcja gotowości operacyjnej Specjalistycznej Grupy Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego „Białystok”, przeprowadzona przez zespół inspekcyjny KW PSP – 1,
- kontrola Państwowego Inspektora Sanitarnego – 3,
- kontrole wewnętrzne: codzienne kontrole punktualności przybycia i obecności w służbie, wykorzystania urlopów i pełnienia służby.

5. Inne

Ilość osób awansowanych i nagrodzonych została uwzględniona w sprawozdaniu rocznym Wydziału Organizacyjno – Finansowego.

IV. DZIAŁANIA SZKOLENIOWE, DOSKONALENIE ZAWODOWE, SPORT

1. Podniesiono kwalifikacje ogólne i zawodowe przez strażaków w zakresie:

- szkolenie kierowców pojazdów uprzywilejowanych – 2 osoby,
- szkolenie doskonalące z ceremoniału pożarniczego – 5 osób,
- test w komorze dymowej – wszyscy funkcjonariusze systemu zmianowego i 8-mio godzinnego,
- szkolenie specjalistyczne w zakresie obsługi podestów ruchomych samojezdnych montowanych na pojazdach – 3 osoby,
- szkolenie z obsługi spektrometru promieniowania gamma i dawkomierzy promieniowania – 21 osób,
- szkolenie instruktorów z dziedziny ratownictwa lodowego – 3 osoby,
- szkolenie instruktorów z dziedziny gaszenia pożarów wewnętrznych – 2 osoby,
- szkolenie instruktorów z dziedziny ratownictwa wysokościowego – 2 osoby,
- szkolenie instruktorów z dziedziny działań poszukiwawczo - ratowniczych – 2 osoby,
- egzamin potwierdzający posiadanie tytułu ratownika – 7 osób,
- szkolenie w zakresie współdziałania z LPR – 2 osoby,
- Kongres Ratowników Medycznych – 1 osoba,
- szkolenie dla dowódców w zakresie przygotowania do działań ratowniczych na obiektach odnawialnych źródeł energii oraz bezpieczeństwa funkcjonowania transportu publicznego na przykładzie pojazdu Dart – 1 osoba,
- Studia Niestacjonarne I stopnia w SGSP – 1 osoba,
- wszyscy strażacy systemu zmianowego odbyli szkolenie okresowe z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy,

- Zastępca dowódcy JRG, dowódcy zmian i ich zastępcy, dowódcy sekcji i zastępcy, uczestniczyli w szkoleniu pionu operacyjnego Komendy Miejskiej PSP w Białymstoku.
2. Realizacja ćwiczeń na obiektach:
- przeprowadzono ćwiczenia taktyczno – bojowe na wszystkich obiektach uwzględnionych w rocznym harmonogramie ćwiczeń na rok 2017 – 5 obiektów, w tym 3 razy wspólnie z OSP z własnego rejonu chronionego,
  - przeprowadzono rozpoznanie zagrożeń oraz możliwości prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych w ramach ćwiczeń na terenie innych JRG – 4 obiekty,
  - SCDz-40 uczestniczył wspólnie ze strażakami z OSP Czarna Wieś Kościelna w ćwiczeniach, w których wykorzystano wiedzę i umiejętności z zakresu ratownictwa wysokościowego na poziomie podstawowym. Ćwiczenia zostały przeprowadzone na terenie remizy OSP,
  - uczestniczono w II epizodach ćwiczeń „WODA 2017” organizowanych przez UM Białystok,
  - strażacy trzech zmian służbowych uczestniczyli w manewrach ratowniczych „BORSUK 2017”,
  - SGRChem-Eko „Białystok” uczestniczyła w ćwiczeniach wojewódzkich AGRANA 2017 i PIĄTNICA 2017, a także ćwiczeniach na terenie PSG w Kuźnicy. Ponadto w grudniu wydzielone siły i środki SGRChem-Eko „Białystok” brały udział w manewrach ratowniczych na terytorium Republiki Litewskiej.
3. Realizacja zajęć wychowania fizycznego w JRG: realizowano zgodnie z wytycznymi w wymiarze 2 godzin dziennie. W głównej mierze polegały one na ćwiczeniach ogólnorozwojowych, grze w tenis stołowy oraz ćwiczeniach w siłowni i na sali gimnastycznej.
4. Osiągnięcia sportowe
- mł. bryg. Andrzej Łęczycki oraz mł. bryg. Artur Niewiński wraz z reprezentacją KM PSP w Białymstoku w piłce siatkowej zdobyli po raz pierwszy w historii mistrzostwo województwa podlaskiego,
  - sekc. Maciej Raczkowski wraz z reprezentacją KM PSP w Białymstoku w piłce nożnej zdobyli Puchar PKW PSP w Białymstoku.
5. Inne
- JRG odwiedziły 23 grupy wycieczkowe ze szkół podstawowych, przedszkoli i gimnazjów – łącznie 720 osób,
  - uczestniczono w 14 pokazach, festynach i prelekcjach; szacunkowo „obsłużono” około 2150 osób,
  - wszyscy strażacy złożyli oświadczenia majątkowe zgodnie z obowiązującymi przepisami,
  - prowadzono ewidencję czasu pracy strażaków zgodnie z zasadami opracowanymi przez KG PSP,
  - dowódca i zastępca dowódcy JRG uczestniczyli w walnych zebraniach wybranych jednostek OSP typu „S”,
  - prowadzono obsługę sędziowską gminnych zawodów sportowo – pożarniczych OSP oraz X Powiatowych Zawodów Sportowo – Pożarniczych OSP powiatu białostockiego w Tykocinie,
  - prowadzono zajęcia szkoleniowe dla członków OSP w ramach kursów podstawowych i technicznych,

- przeprowadzono szkolenie z ratownictwa chemiczno-ekologicznego w zakresie podstawowym dla strażaków z JRG 1,4 i 5,
- uczestniczono w szkoleniu funkcjonariuszy Straży Granicznej z zakresu obsługi i działania spektrometru Rammana,
- wspólnie z przedstawicielami Policji przeprowadzono szkolenie dla pracowników BKM na temat zagrożeń związanych z terroryzmem chemicznym oraz środkami chemicznymi, a także drugie szkolenie w zakresie zapobiegania sytuacjom kryzysowym.

V. DZIAŁANIA KWATERMISTRZOWSKO - TECHNICZNE.

1. W celu zapewnienia prawidłowego działania sprzętu przeprowadzono przeglądy i badania kontrolne (w tym legalizacje i kalibracje) sprzętu pożarniczego, ratowniczego i ochronnego będącego w użytkowaniu JRG:
  - przekazywano do warsztatu KM PSP sprzęt ochrony dróg oddechowych: aparaty powietrzne, maski do aparatów i ubrania gazoszczelne będące na wyposażeniu JRG Nr 2 w celu wykonania przeglądów,
  - przekazywano do przeglądu i kalibracji 15 mierników chemicznych jedno oraz wielogazowych, w tym wskaźniki napięcia,
  - na bieżąco uzupełniano sprzęt medyczny oraz opatrunkowy zużyty podczas akcji ratowniczo-gaśniczych bądź po utracie terminu przydatności,
  - przekazano do przeglądu okresowego respiratory z zestawów medycznych PSP,
  - przeprowadzano przeglądy okresowe sprzętu i urządzeń dozorowych tj.: dźwignika tłokowego w SCRChem i dźwignika przenośnego HIAB na podwoziu SCRt Renault Mega City, HIAB na podwoziu SCKw Iveco, podestu ruchomego samojezdnego na podwoziu SHD – 23 Volvo, wciągnika o udźwigu 500 kg w budynku Magazynu Środków Gaśniczych oraz sprzętu silnikowego podlegającymi okresowemu przeglądowi dozorowemu,
  - comiesięczna pomoc w okresowych przeglądach, dopuszczanych urządzeń elektrycznych, tłokowych, hydraulicznych, przeprowadzanych przez firmę Hydrog sprzętu silnikowego przeprowadzonego na terenie JRG 2 w Białymstoku z wszystkich jednostek pojazdów silnikowych podległych organizacyjnie KM PSP w Białymstoku.
2. Wszyscy strażacy posiadają komplet wyposażenia osobistego i ochronnego. Na bieżąco dokonywano wymian ubrań koszarowych, butów, rękawic zgodnie z raportami strażaków i opinią przełożonych.
3. Przeprowadzone wewnętrzne przeglądy techniczne samochodów i sprzętu silnikowego wg harmonogramu oraz na bieżąco dokonywano przeglądów technicznych pojazdów w stacjach diagnostycznych.
4. Doposażono JRG Nr 2 w n/w sprzęt:
  - a) sprzęt pożarniczo - ratowniczy:
    - wąż strażacki pożarniczy W-75 – 10 szt.,
    - wąż strażacki pożarniczy W-52 – 10 szt.,
    - zestaw rurk wskaźnikowych Drager (SLRChem),
    - filtropochłaniacze do masek nadciśnieniowych,
    - kamery mobilne samochodowe z rejestratorami – 2 szt.,
    - wyposażenie toreb ratownictwa medycznego,
    - indywidualne pakiety dekontaminacyjne,
    - indywidualne dawkomierze radiacji,

- spektrometr promieniowania gamma i neutronowego.
  - b) sprzęt kwatermistrzowski:
    - 4 nowe opony do przyczepki OLSEP,
    - 10 nowych opon do samochodu GCBA 9/64 MAN,
    - uniwersalny miernik elektryczny,
    - plandeki ochronne do zabezpieczania budynków po przejściu anomalii pogodowych – 3 szt.,
    - szafki ubraniowe,
    - niezbędny sprzęt: doposażenie warsztatu narzędziowego: wiertła, nity, śruby, itp.
5. Prace budowlane, remontowe i gospodarcze wykonane przez strażaków JRG Nr 2 we własnym zakresie:
- a) prace remontowo – budowlane:
- malowanie pasów w garażu,
  - malowanie pasów na zewnętrznych parkingach,
  - szpachlowanie PA oraz sypialni dyspozytora,
  - wykonanie nowej instalacji elektrycznej w PA oraz sypialni dyspozytora,
  - malowanie PA oraz sypialni dyspozytora,
  - montaż rolet w PA,
  - nakładanie tynku strukturalnego w PA oraz sypialni dyspozytora,
  - zrywanie podłogi w sypialniach załogi i dowódcy zmiany,
  - szpachlowanie i malowanie sypialni i pokoju dowódcy zmiany,
  - układanie paneli w sypialniach i pokoju dowódcy zmiany,
  - zakładanie nowych punktów elektrycznych w sypialniach załogi i pokoju dowódcy zmiany,
  - montaż rolet w sypialniach i pokoju dowódcy zmiany,
  - naprawa oświetlenia garażowego,
  - montaż drewnianych osłon przy łózkach,
  - naprawa schodów granitowych,
  - układanie płyt betonowych pod stanowisko do ćwiczeń.
- b) inne prace gospodarcze:
- na bieżąco dokonywano drobnych napraw oraz usuwano usterki sprzętu ratowniczo - gaśniczego i pojazdów oraz sprzętu kwatermistrzowskiego, uszkodzonego podczas prowadzenia akcji ratowniczo - gaśniczych, bądź zużytego w wyniku długotrwałej eksploatacji,
  - natychmiastowa naprawa usterek wynikająca z zużycia długotrwałego użytkowania sprzętu na wyposażeniu Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej,
  - całodobowa pomoc w obsłudze Magazynu Środków Gaśniczych (przeładunek środków gaśniczych, sorbentów i neutralizatorów podczas dostaw lub wydawania jednostkom organizacyjnym z woj. podlaskiego).
- Łączna wartość prac remontowo – budowlanych wykonanych przez strażaków JRG Nr 2 wyniosła 6 439 zł.

6. Pozostałe działania kwatermistrzowskie:

- przeprowadzono inwentaryzację okresową rzeczowych składników majątku wyposażenia pozabilansowego oraz materiałów pędnych znajdujących się w sprzęcie na wyposażeniu JRG Nr 2,
- przeprowadzono likwidację składników majątku ruchomego na wyposażeniu JRG,
- na bieżąco uzupełniano zużyte podczas akcji ratowniczo - gaśniczych i ćwiczeń - środki gaśnicze, neutralizatory i sorbenty oraz materiały eksploatacyjne,
- zorganizowano oraz przygotowano pomoc w zakwaterowaniu noclegów w pokojach gościnnych na II piętrze dla 32 osób przez 24 dni,

7. Wycofania samochodów ze względu na poważniejsze naprawy:
  - GCBA 9/64 Man – wymiana ogumienia,
  - SCD 23 Volvo – awaria układu paliwowego oraz układu zapłonowego,
  - SCRd Mega City – awaria skrzyni biegów,
  - SRt – awaria sygnałów świetlnych i dźwiękowych,
  - SCDz 40 - awaria hydrauliki,
  - przyczepa separatora – wymiana ogumienia oraz naprawa zaczepu.
8. Wycofanie długoterminowe sprzętu ratowniczego:
  - aparaty powietrzne Fazer – przeglądy serwisowe.

VI. WNIOSKI I UWAGI W ZAKRESIE DZIAŁANIA JRG NR 2.

1. Stosunek ilości zdarzeń w 2017 r. do roku poprzedniego, to aż 20-procentowy wzrost. Wzrosła ilość pożarów o 26 %, co spowodowane było głównie interwencjami w sezonie grzewczym. Odnotowano większą o 9 % ilość miejscowych zagrożeń (likwidowanie skutków anomalii pogodowych) i 150-cio procentowy wzrost alarmów fałszywych. Przyczyną tego ostatniego jest dysponowanie zastępów do każdego zdarzenia z monitoringu pożarowego, z którego sygnał alarmowy wpływa do SK KM PSP w Białymstoku.
2. Łącznie w 558 zdarzeniach w 2017 r. brało udział 3294 strażaków. Średnio jedno zdarzenie obsługiwało 6 ratowników.
3. Z dwóch zdarzeń sporządzono analizy: pożar średni drewnianego budynku mieszkalnego Jałówka 3, gm. Supraśl w dniu 13.02.2017 r. oraz pożar bardzo duży składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Studzianki ul. Spółdzielcza 36, gmina Wasilków powstały w dniu 10.11.2017 r.
4. W zakresie poprawy warunków socjalno – bytowych w roku 2017 wykonano remont pomieszczenia PA oraz pokoju dyspozytora PA, łącznie z wymianą rolet i punktów oświetleniowych. Przeprowadzono remont trzech pomieszczeń sypialnych na I piętrze z wymianą powierzchni podłóg i montażem listew odbojnikowych przy łóżkach. Odmalowano sufit i ściany w pomieszczeniu szatni ubrań specjalnych oraz suszarni. Zakupiono nowe szafki ubraniowe oraz na bieliznę pościelową dla funkcjonariuszy przeniesionych z JRG Nr 1 po zmianie Regulaminu Organizacyjnego KM PSP w Białymstoku.
5. Natomiast najważniejszymi zadaniami w zakresie poprawy warunków socjalno – bytowych na 2018 rok będzie remont głównych schodów granitowych, wejściowych do jednostki z izolacją fundamentów. Po wypełnieniu wakatów oraz dodaniu planowanych 10 etatów należy podjąć działania zmierzające do generalnego remontu kuchni i wygospodarowaniu i wyremontowaniu dodatkowego pomieszczenia szatni i sypialni. Niestety wszystkie te czynności najlepiej jest rozpocząć dopiero po remoncie pokrycia dachowego JRG.
6. Rok 2017 pod względem usterek i awarii pojazdów w podziale bojowym JRG Nr 2 był rokiem trudnym. Pod koniec roku wycofane zostały zastępy SHD-23 i SCRt Mega City. W podnośniku hydraulicznym nastąpiła awaria układu paliwowego, z którą specjalistyczny serwis nie jest w stanie sobie poradzić (okres wycofania 55 dni, na dzień 31.12.2017 r.). Z kolei SCRt jest wycofany od miesiąca września z powodu usterki skrzyni biegów. Poza tym istnieje konieczność wymiany ogumienia na wszystkich osiach. Łącznie jest to bardzo duży koszt naprawy, który KM PSP w Białymstoku nie była w stanie ponieść na koniec roku. Okres wycofania do 31.12.2017 r. to 101 dni.

7. Wprowadzony do podziału bojowego pod koniec roku 2015 nowy pojazd SCDz-40, z powodu licznych usterek i awarii, był dotąd wycofany 14 razy. Łączny czas wycofania tego zastępu w roku 2016 i 2017 to 164 dni. Głównymi przyczynami wycofań były wycieki z układu hydraulicznego oraz usterki konstrukcyjne stwierdzone podczas eksploatacji: samoczynne otwieranie czerpaka do materiałów sypkich, samoczynne wysuwanie się podpór, zbyt krótkie przewody przyłączeniowe, niedokładność wykonania ślizgów w przedłużeniu ramienia tzw. JIB-a oraz wadliwa konstrukcja podkładów teflonowych w tym urządzeniu. W chwili obecnej pojawiają się nowe, drobniejsze usterki (nie wymagające wycofania pojazdu), jak nieszczelność układu pneumatycznego.
8. Najstarszym samochodem pożarniczym użytkowanym w JRG Nr 2 jest SCRt Mega City Renault - rok produkcji 1993 oraz samochód operacyjny Opel Astra z 2005 roku. Wymiana samochodu operacyjnego jest planowana na rok 2018, natomiast w 2019 r. ma zostać wprowadzony do podziału bojowego nowy ciężki samochód ratownictwa drogowego z rotatorem.
9. Jeżeli chodzi o Specjalistyczną Grupę Ratownictwa Chemiczno – Ekologicznego „Białystok”, to przy zadeklarowaniu poziomu gotowości „C” powinno się uwzględnić przeszkolenie osób z zakresu wykonywania czynności ratowniczych w sytuacji zagrożenia czynnikami o charakterze chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym CBRNE (wymóg 12 przeszkolonych ratowników) oraz szkolenie strażaków w zakresie materiałów wybuchowych (wymóg 12 przeszkolonych ratowników). Na chwilę obecną braki szkoleniowe w tym zakresie (na które uzyskano odstępstwo), to 3 w zakresie CBRNE i 11 w zakresie materiałów wybuchowych. Pod tym względem nic nie zmieniło się w ubiegłym roku.
10. W dalszym ciągu w wyposażeniu Specjalistycznej Grupy Ratownictwa Technicznego występują braki sprzętowe i szkoleniowe w porównaniu do wymagań zawartych w „Zasadach organizacji działań ratownictwa technicznego w KSRG” z lipca 2013 roku. Stan ten ulegnie znaczącej poprawie po planowanym wprowadzeniu do podziału bojowego nowych samochodów: SCRt (2018 r.) oraz SCRt Mega City (2019 r.).
11. Po zmianie Regulaminu Organizacyjnego KM PSP w Białymstoku w 2017 r. na JRG Nr 2 przeniesiono 5 etatów z JRG Nr 1. W roku 2018 dodatkowo jednostka ma otrzymać 10 etatów na wzmocnienie Specjalistycznej Grupy Ratownictwa Chemiczno – Ekologicznego. Tym samym JRG Nr 2 będzie największą JRG, nie tylko pod względem sprzętowym, ale i osobowym. Utrzymywany na niej będzie stan minimalny zmiany służbowej – 12 strażaków, tak jak na JRG Nr 1 (bez Posterunku), gdzie na zmianie służbowej służy 12 funkcjonariuszy. W roku 2017 został zlikwidowany etat technika, a należy jeszcze dodać, że w JRG Nr 2 funkcjonuje druga grupa specjalistyczna: SGRT „Białystok”.
12. Uwagi w zakresie zabezpieczenia operacyjnego gmin Czarna Białostocka, Wasilków i Supraśl:
  - jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych wchodzące w skład Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego na terenach gmin Czarna Białostocka, Supraśl i Wasilków bardzo rzetelnie realizują zadania zawarte w rozporządzeniu MSWiA z dnia 3 lipca 2017 r. ws. szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego. Niestety należy w tym punkcie poruszyć temat jednostki OSP Studzianki. Podczas minionego roku jeden raz zdarzyło się, że jednostka nie mogła wyjechać do zdarzenia, ale też dosyć często wyjeżdżała z niepełną obsadą. Od około dwóch lat obserwowany jest problem kadrowy w tej OSP, którego potwierdzeniem były dwie oceny niedostateczne z inspekcji gotowości operacyjnej w roku 2017 (właśnie z powodu niestawienia się na alarm minimalnej obsady). Należałoby się zastanowić nad przyszłością OSP Studzianki w KSRG,

- podczas planowych ćwiczeń na obiektach angażowano najbliższe jednostki OSP: Hotel Podlasie - OSP Wasilków, ćwiczenia z separatorem w miejscowości Pólko – OSP Supraśl, Dominowood – OSP Czarna Białostocka i OSP Czarna Wieś Kościelna,
- przeprowadzone we wrześniu warsztaty ratownicze „BORSUK 2017” pozwoliły na zaangażowanie większości jednostek OSP w KSRG do działań podczas trzech zasymulowanych epizodów z dziedziny gaszenia pożarów wewnętrznych, ratownictwa drogowego i ratownictwa chemiczno - ekologicznego. Warsztaty były wysoko ocenione przez ćwiczących za realizm przygotowania, merytoryczność i bardzo dobrą formułę, która pozwala lepsze przyswajanie wiedzy i nowych umiejętności,
- w chwili obecnej OSP Supraśl funkcjonuje na bazie pomieszczeń garażowych dzierżawionych na mocy umowy do marca 2018. Prawdopodobnie umowa ta nie zostanie przedłużona. Oprócz garażu, OSP nie posiada pomieszczeń socjalnych. Wskazaniem by było, aby tak prężnie działająca jednostka OSP, posiadająca w swoich szeregach dobrze wyszkolonych druhów, miała też miejsce do spotkań szkoleniowych, czy ćwiczeń doskonalących. Prowadzone wspólnie akcje ratowniczo – gaśnicze potwierdzają bardzo duże zaangażowanie druhów z OSP Supraśl w poprawę jakości ochrony przeciwpożarowej własnej gminy,
- zasadnym byłoby doposażenie jednostek OSP Czarna Białostocka i OSP Wasilków w kamery termowizyjne. To urządzenie wykrywczo – pomiarowe wpłynęłoby pozytywnie na sprawność działań ratowniczo – gaśniczych np.: podczas zdarzeń związanych z zapaleniem się sadzy w przewodach kominowych. Duża ilość takich interwencji na terenach gmin pokazuje, że wykorzystanie kamer termowizyjnych skraca czas trwania akcji, zmniejsza ilość strat po pożarowych, poprzez szybkie i dokładne lokalizowanie źródeł ciepła ze wskazaniem wartości temperatury,
- jeżeli chodzi o potrzeby szkoleniowe wynikające z zestawienia zbiorczego wyszkolenia członków OSP w KSRG dla powiatu białostockiego, to w gminach rejonu chronionego JRG nr 2 są one następujące:
  - OSP Czarna Białostocka – szkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (1 osoba),
  - OSP Jurowce - szkolenie dowódców OSP (1 osoba),
  - OSP Studzianki - szkolenie dowódców OSP (1 osoba) i szkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (2 osoby),
  - OSP Wasilków - szkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (1 osoba).

JEDNOSTKA RATOWNICZO-GAŚNICZA NR 3 W BIAŁYMSTOKU

IV. DZIAŁANIA RATOWNICZO – GAŚNICZE.

W roku 2017 JRG Nr 3 brała udział przy likwidacji 456 zdarzeń (o 111 więcej niż w roku 2016). Szacunkowe straty wyniosły 5,10 mln zł, a wartość uratowanego mienia oszacowano na kwotę 39,13 mln zł. W zdarzeniach odnotowano śmierć 9 osób, uszkodzonym zostało 127 osób.

1. Charakterystyczne zdarzenia.

a) pożary

W dniu 1.04.2017 r. w miejscowości Kozińce 61 doszło do pożaru budynku gospodarczego murowanego, krytego blachą. Po dojeździe OSP na miejsce zdarzenia zastano pożar rozwijający się w budynku gospodarczym, oddalonym o około 7 m od drewnianej stodoły, krytej dachówką cementową. Pożarem objęty motocykl MZ etz250 stojący w jednym z pomieszczeń (otwarty wlew paliwa do zbiornika), składowane na strychu siano i więźba dachowa od strony stodoły. Działania pierwszego zastępu polegały na podaniu prądu wody w obronie stodoły. Siano zaczynające się tlić w stodole wyniesiono na zewnątrz i dogaszono wodą. Po dojeździe następnych zastępów podano trzy prądy wody w natarciu na palący się budynek gospodarczy. Działania PSP polegały na podaniu prądu wody w natarciu do wnętrza palącego się budynku (praca ratowników w sprzęcie OUO), zorganizowaniu zaopatrzenia wodnego (dowóz wody z hydrantu usytuowanego w odległości około 300 m przez zastępy z OSP Kozińce i Dobrzyniewo Duże), prowadzenie prac rozbiórkowych konstrukcji dachu, z jednoczesnym dogaszaniem ukrytych zarzewi ognia. Oświetlano teren akcji przy pomocy najaśnic samochodowych i najaśnicy akumulatorowej. Po ugaszeniu pożaru sprawdzono pogorzeliśko i stodołę przy pomocy kamery termowizyjnej, zagrożenia nie stwierdzono. W akcji ratowniczej udział brał zastęp PSP i trzy zastępy OSP (31 strażaków).

W dniu 18.06.2017 r. w miejscowości Stare Grabowo 17 doszło do pożaru Stodoły murowanej krytej eternitem. Na miejscu zdarzenia zastano rozwinięty pożar murowanej stodoły krytej eternitem, ze składowanymi w niej belami słomy i maszynami rolniczymi. Dach w połowie zawalony. W odległości około 6 m zagrożona murowana obora. Działania w pierwszej fazie polegały na podaniu dwóch prądów wody w natarciu na palącą się stodołę i prądu wody w obronie na oborę. Po dojeździe kolejnych zastępów podano kolejne trzy prądy wody w natarciu, do wnętrza i na dach stodoły. Zorganizowano zaopatrzenie wodne oparte na hydrancie nadziemnym znajdującym się w odległości około 80 m od palącej się stodoły i stanowisku wodnym na stawie, w odległości około 120 m. W trakcie działań zawaleniu uległa druga połowa dachu i murowane szczyty. Prowadzono prace rozbiórkowe pozostałej konstrukcji dachu z jednoczesnym dogaszaniem ukrytych zarzewi ognia. Obecny na miejscu dzierżawca gospodarstwa, przy pomocy ciągnika rolniczego z ładowarką, pomógł w usuwaniu tłących się bel słomy na zewnątrz. Bele były dogaszane prądami wody. W akcji ratowniczej udział brał zastęp PSP i trzy zastępy OSP (19 strażaków).

W dniu 17.08.2017 r. w miejscowości Zaczerlany 25 miał miejsce pożar Kompleksu budynków inwentarsko-gospodarczych. W chwili przybycia na miejsce zdarzenia, zastano kompleks budynków inwentarsko-gospodarczych całkowicie objęty pożarem (murowana chlewnia o wymiarach 15x10x6 m z pomieszczeniami gospodarczymi i garażem, kryta eternitem; drewniana stajnia wykonana w technologii kanadyjskiej, kryta blachą, przyległa szczytem do chlewni). Zagrożona bezpośrednio przyległa do stajni, drewniana wiata o wymiarach 15x10x3 m, kryta papą, przeznaczona na składowanie opału, sprzętu ogrodniczego i nowego sprzętu AGD. Brak osób poszkodowanych. Obecna na dyżurze terapeutka sprawdziła listę obecności pensjonariuszy i personelu, nikt nie zgłaszał dolegliwości zdrowotnych związanych ze zdarzeniem. Personel odłączył zasilanie budynków w energię elektryczną, co potwierdziło przybyłe na miejsce Pogotowie Energetyczne. Przed przybyciem JOP personel wyprowadził ze stajni ciągnik Ursus C-330 i 9 koni wierzchowych. W chlewni pozostały trzy świnki wietnamskie i kozioł. Ratownicy wyprowadzili zwierzęta z chlewni i przekazali obsłudze ośrodka. W pierwszej fazie działań podano prąd wody w obronie drewnianej wiaty i trzy prądy wody w natarciu na palące się budynki. Po dojeździe kolejnych zastępów podano następne 3 prądy wody w natarciu. W związku z niskim ciśnieniem wody w hydrancie nadziemnym zlokalizowanym bezpośrednio przy posesji, dowożono wodę z hydrantu w odległości około 300 m. Na rzece płynącej w odległości około 100 m od zabudowań zorganizowano trzy stanowiska wodne, oparte na motopompach pływających Niagara. Prowadzono prace rozbiórkowe częściowo zawalonych konstrukcji dachów, w celu odsłonięcia składowanej słomy. Tłącą się słomę i siano wyrzucano na zewnątrz z jednoczesnym dogaszaniem prądami wody. Oświetlano teren akcji przy pomocy najaśniec samochodowych i przenośnych. Pogorzelnisko sprawdzono przy pomocy kamery termowizyjnej, zarzewi ognia nie stwierdzono.

W akcji ratowniczej udział brał zastęp PSP i cztery zastępy OSP (30 strażaków).

W dniu 27.08.2017 r. w miejscowości Złotoria 7 doszło do pożaru budynków gospodarczych: stodoła i obora. Po przyjeździe na miejsce zdarzenia stwierdzono pożar dachu obory i stodoły - budynki ustawione prostopadle do siebie, połączone między sobą oraz z innymi budynkami gospodarczymi. Stodoła i obora były budynkami murowanymi krytymi eternitem. Zagrożony ciągnik, maszyny rolnicze oraz cztery krowy zostały ewakuowane przez właścicieli posesji wraz z przybyłą na pomoc rodziną. Nikt nie zgłaszał dolegliwości związanych ze zdarzeniem. Działania JOP w pierwszej fazie akcji polegały na obronie przylegających bezpośrednio do obory i stodoły budynków gospodarczych przy pomocy dwóch prądów wody. W miarę przybywania dodatkowych sił i środków wprowadzono cztery dodatkowe prądy wody w natarciu po jednym do wnętrza budynków oraz po jednym na dachy. Po zlokalizowaniu pożaru przystąpiono do rozbiórki budynków z jednoczesnym dogaszaniem. Zasilanie początkowo realizowane było z hydrantu nadziemnego usytuowanego w pobliżu posesji, jednakże ze względu na słabe ciśnienie wody z sieci i duże zapotrzebowanie zorganizowano punkt czerpania wody (przetłaczanie) z rzeki Narew, znajdującej się w odległości około 150 m. Po ugaszeniu pożaru przystąpiono do wywożenia nadpalonych bel słomy ze stodoły przy użyciu czterech ciągników z TUR-ami na pobliskie pole i ich dogaszania. Ratownicy narażeni na działanie dymu pracowali w SOUO. W trakcie działań usunięto niestabilne lub nadpalone elementy konstrukcji grożące zawaleniem - szczyt i ściana stodoły oraz belki i krokwie obory i stodoły.

W akcji ratowniczej udział brały trzy zastępy PSP i pięć zastępów OSP (46 strażaków).

W dniu 30.12.2017 r. doszło do pożaru budynku warsztatowo-gospodarczego w miejscowości Rogowo 64. Na miejscu zdarzenia zastano rozwinięty pożar murowanego, parterowego budynku warsztatowo-gospodarczego, krytego blachą trapezową. Połowa dachu zniszczona wskutek wybuchu. Z informacji osób postronnych i właścicielki wynikało, że przed

przybyciem JOP nastąpiły przynajmniej dwa wybuchy. Przed dotarciem JOP właścicielka z mężem i osobami postronnymi wypchnęła z warsztatu samochód osobowy marki Hyundai Accent oraz wyjechała z posesji samochodem VW Sharan. Z relacji kobiety wynikało, że mąż przybiegł do domu i powiadomił ją o pożarze w warsztacie. Uskarżał się na oparzenia twarzy, karku i dwóch dłoni. Na palący się budynek podano cztery prądy w natarciu: dwa na dach budynku i dwa do wnętrza przez bramę garażową i okno. Po dojeździe zastępu PSP podano kolejny prąd wody na dach budynku od strony zaplecza. Poszkodowanemu opatrzone oparzenia przy pomocy hydrożeli, kontynuowano wsparcie psychiczne, a następnie przekazano go przybyłemu ZRM. Mężczyzna został odtransportowany do szpitala. Ratownicy odłączyli zasilanie posesji w energię elektryczną, przecinając kłódki do skrzynki elektrycznej w ogrodzeniu i wyłączając bezpieczniki. Przybyłe na miejsce Pogotowie Energetyczne potwierdziło odłączenie zasilania. W trakcie szczegółowego rozpoznania, podczas rozmowy z poparzoną mężczyzną ustalono, że w części warsztatowej znajdował się zestaw acetylenowo-tlenowy, a w części gospodarczej pusta butla po gazie propan-butan. W związku z realnym zagrożeniem wybuchem, KDR wycofał rotę pracującą w pobliżu budynku poza ogrodzenie posesji – na odległość około 40 m. Stojące najbliżej dwa zastępy OSP odsunięto na odległość około 100 m. Po zlokalizowaniu butli pochodzącej prawdopodobnie z zestawu acetylenowo-tlenowego, stojącej w garażu obok wyrwanych przez wybuch wrót, sprawiono działko DWP 8/16 w celu bezobsługowego jej chłodzenia. Ratownicy pracowali w sprężcie OUO, pod osłoną hałdy ziemi, która znajdowała się w odległości około 10 m od warsztatu. Podczas ustawiania działka zwrócono uwagę na rozerwaną butlę leżącą około 5m od wrót garażowych, niestety w dymie nie było możliwe dokładne stwierdzenie, czy butla została rozerwana wskutek wybuchu acetyleny, czy tlenu. W związku z powyższym kontynuowano chłodzenie przez 1,5 godz. Zaopatrzenie wodne stanowiły dwa hydranty w odległości około 50 i 100 m od pożaru, dowożono również wodę z hydrantu w odległości około 300 m. Po schłodzeniu butli, pod osłoną jednej ze ścian, ratownicy w sprężcie OUO wykonali otwór w siatce ogrodzeniowej przy budynku i przy pomocy bosaka przyciągnęli do ogrodzenia rozerwaną butlę. Po dokładnych oględzinach stwierdzono, że rozerwana butla jest butlą acetylenową (opis na poszyciu). Ratownicy dokonali przy pomocy pirometru dwóch pomiarów temperatury chłodzonej w warsztacie butli, w odstępach 10 minut - wynik pomiarów 6 st.C, brak samonagrzewania, wilgotna powierzchnia butli nie odparowywała. Ustalono, że jest to pusta butla tlenowa (zawór uszkodzony przez temperaturę, butla pusta). Po wyeliminowaniu zagrożenia ze strony gazów technicznych prowadzono prace rozbiórkowe konstrukcji budowlanych z jednoczesnym dogaszaniem ukrytych zarzewi ognia. Wewnątrz części gospodarczej odnaleziono pustą butlę po gazie propan-butan (11kg, brak zaworu) i wyniesiono ją na zewnątrz. Po ugaszeniu pożaru obiekt sprawdzono przy pomocy kamery termowizyjnej, zagrożenia nie stwierdzono. Na czas prowadzenia działań Policja zamknęła drogę lokalną, stanowiącą dojazd do sąsiednich posesji. Po zakończeniu akcji garaż wraz z butlą tlenową wygradzono i oznakowano przy pomocy taśmy ostrzegawczej. W akcji udział brały trzy zastępy PSP i cztery zastępy OSP (38 strażaków).

b) miejscowe zagrożenia

W dniu 26.02.2017 r. na drodze krajowej nr 64 w miejscowości Chraboły doszło do zderzenia dwóch samochodów osobowych VW Polo i Opel Astra. Po dojeździe na miejsce zdarzenia stwierdzono wypadek dwóch samochodów osobowych: VW Polo (stał na prawym pasie przodem w kierunku Białegostoku) oraz Opel Astra (stał na prawym pasie przodem w kierunku Białegostoku). Wszyscy uczestnicy zdarzenia (4 osoby z VW oraz 2 osoby z Opla) przebywali na zewnątrz pojazdów, bez widocznych obrażeń, chodzący. Ruch odbywał się wahadłowo.

Działania JOP polegały na odłączeniu akumulatorów w obu pojazdach oraz udzieleniu kpp (założono 2 kołnierze ortopedyczne, zabezpieczono trzy osoby przed utratą ciepła, pięciu osobom udzielono wsparcia psychicznego). KPP oprócz 3 ratowników PSP udzielało 2 ratowników OSP. Wszystkie ranne osoby zostały zabrane przez ZRM do szpitala na obserwację.

W akcji ratowniczej udział brał zastęp PSP i dwa zastępy OSP (19 strażaków).

W dniu 24.07.2017 r. na drodze krajowej nr 65 w miejscowości Dobrzyniewo Duże doszło do wypadku samochodu osobowego Opel Combo z motocyklem Suzuki GSX-R. Przed przybyciem JOP, dwóch mężczyzn (druhow z OSP Pogorzałki), którzy najechali na wypadek po stwierdzeniu braku funkcji życiowych u kierującego motocyklem przystąpili do resuscytacji. W chwili przybycia pierwszych zastępów JOP na miejsce zdarzenia zastano rozbity motocykl i kierowcę na środku ulicy Białostockiej w pobliżu skrzyżowania z drogą krajową nr 65. Samochód marki Opel po zniszczeniu ogrodzenia znajdował się na posesji nr 5 przy ul. Białostockiej w odległości 50 metrów od motocyklisty. Pojazd stał na kołach, kierowca uwięziony z licznymi obrażeniami ciała, pasażer przytomny opuścił pojazd o własnych siłach. Ruch drogowy na drodze krajowej nr 65 odbywał się bez utrudnień, zablokowana ulica Białostocka w Dobrzyniewie Dużym.

Działania JOP polegały na oświetleniu i oznakowaniu miejsca zdarzenia za pomocą najaśnic i pachołków ostrzegawczych; wykonaniu dostępu przy użyciu narzędzi hydraulicznych i ewakuacji kierowcy z samochodu, udzieleniu KPP kierowcy (ułożenie w pozycji przeciwwstrząsowej) i pasażerowi (udzielono wsparcia psychicznego, założono kołnierz ortopedyczny). Jednocześnie odłączono akumulator w samochodzie marki Opel. Poszkodowanych przekazano przybyłym ZRM, kierowca w stanie ciężkim i pasażer z lekkimi obrażeniami zostali przetransportowani do szpitala. Po dojechaniu kolejnego zastępu ratownicy przejęli prowadzenie resuscytacji motocyklisty z użyciem defibrylatora AED. Po ponad 20 minutach resuscytacji lekarz będący na miejscu zdarzenia stwierdził zgon.

W akcji ratowniczej udział brało dwa zastępy PSP i dwa zastępy OSP (21 strażaków).

W dniu 05.09.2017 r. na drodze krajowej nr 8 w miejscowości Porosły doszło do wypadku trzech pojazdów: TIR-ów: DAF z naczepą, MAN skrzyniowy oraz dostawczy Renault Trafic. Pojazdy TIR przewoziły przesyłki drobne. W wypadku brały udział trzy osoby (kierowcy), które znajdowały się na zewnątrz pojazdów pod opieką ZRM. Brak wycieków płynów eksploatacyjnych. Wszystkie pojazdy ustawione były na prawej jezdni w kierunku Warszawy na skrzyżowaniu ulic Gen. F. Kleeberga i Jan Pawła II. Dwa TIR-y ustawione były obok, a Renault stał w poprzek drogi przed MAN-em. Działania JOP polegały na zabezpieczeniu miejsca zdarzenia przez odpowiednie ustawienia pojazdów pożarniczych i przy pomocy pachołków oraz odłączeniu akumulatorów we wszystkich pojazdach. ZRM zabrano do szpitala kierowcę z Renault z podejrzeniem urazu kręgosłupa w odcinku szyjnym.

W akcji ratowniczej udział brały trzy zastępy PSP i jeden zastęp OSP (21 strażaków).

W dniu 30.11.2017 r. na drodze krajowej nr. 64 w miejscowości Kapice Stare doszło do wypadku dwóch samochodów osobowych marki Mazda 626 i Seat Altea. Na miejscu zdarzenia zastano dwa pojazdy po zderzeniu, stojące: Seat Altea w rowie, Mazda na pasie jezdni DK 64 w kierunku Białegostoku. Droga całkowicie zablokowana. Kierujący Seatem poza pojazdem, uskarżał się na rozcięcie prawej dłoni i ból w szyjnym odcinku kręgosłupa. Ratownicy OSP udzielili mu KPP opatrując ranę i zakładając kołnierz ortopedyczny. Do czasu przekazania ZRM udzielono mu wsparcia psychicznego. Mężczyzna został odwieziony do szpitala na obserwację. Kierująca Mazdą znajdowała się na siedzeniu kierowcy bez czynności życiowych. Ratownicy OSP wykonali dostęp do poszkodowanej przy pomocy narzędzi

hydraulicznych, ewakuowali ją z pojazdu na desce ortopedycznej i rozpoczęli czynności resuscytacyjne (sztuczne oddychanie przy pomocy worka samorozprężalnego i zewnętrzny masaż serca). Po dojeździe zastępu z JRG ratownicy PSP przejęli resuscytację wdrażając dodatkowo tlenoterapię i działania z użyciem AED. Po dojeździe ZRM uszkodzoną przekazano lekarzowi. Do czasu stwierdzenia zgonu kobiety, ratownicy PSP wymieniali się z lekarzem podczas prowadzenia zewnętrznego masażu serca. W pojazdach odłączono akumulatory. Teren działań wygrodzono pachołkami i osłonięto parawanem. Oświetlano teren akcji najaśnicami. Policja zabezpieczała miejsce zdarzenia i zorganizowała objazdy. W akcji udział brały dwa zastępy z PSP i trzy zastępy z OSP (24 strażaków).

2. Interwencje jednostki w 2017 r. w porównaniu z rokiem 2016 r.

Wyjazdy w 2017r.

Do zdarzenia co	19 godz. 13 min
Do pożaru co	55 godz. 45 min
Do miejscowego zagrożenia co	34 godz. 29 min
Z powodu fałszywego alarmu co	8 dni

Rodzaje zdarzeń	2016 r.	2017 r.	Różnica	Wzrost/ Spadek %
Pożary	158	157	-1	-0,7
M. zagrożenia	183	254	+71	+39
Al. fałszywe	4	45	+41	+1025
Ogółem	345	456	+111	+32

3. Szczegółowy rozkład zdarzeń ze względu na rodzaj

Pożary				Miejscowe zagrożenia					Alarmy fałszywe
małe	średnie	duże	bardzo duże	małe	lokalne	średnie	duże	gigant.	
146	8	1	2	35	197	22	-	-	45
157				254					

4. Zestawienie liczby zdarzeń w 2017 w porównaniu do 2016 r.

	Rejon własny					Miasto Białystok poza własnym rejonem	Powiat poza własnym rejonem działania	Poza powiatem	AF	Razem
	Miasto Białystok	Gmina Dobrzyniewo Duże	Gmina Tykocin	Gmina Zawady	Gmina Choroszcz					
2016	170	38	20	17	55	31	7	7	4	345
2017	189	43	26	10	97	73	14	4	45	456
wzrost/ spadek(%)	+11,2	+13,2	+30	-41,2	+76,4	+135,5	+100	-42,9	+1025	+31,9

Ilość działań podjętych przez JRG 3 na własnym obszarze działania wzrosła o 65 zdarzeń. Nastąpił, wzrost liczby działań na terenie innych jednostek. Odnotowano 4 wyjazdy do zdarzeń poza powiatem, o trzy mniej niż w roku poprzednim.

5. **Udział samochodów i osób w działaniach JRG 3 w 2017 r.**

Miesiąc	Samochody/osoby							
	SOp Opel Astra		GBA Rt 2,5/20 MAN		GCBA 5/32 SCANIA		SCD-37 IVECO	
RAZEM	18	20	199	1011	218	1111	85	105
Ogółem	samochody	520						
	osoby	2247						

Najczęściej wyjeżdżający samochód do zdarzeń to GCBA 5/32 SCANIA.
Średnio każdy strażak uczestniczył w 68 zdarzeniach.

6. **Rodzaje obiektów w których działania prowadziła JRG w 2017 r. w porównaniu do 2016 r.**

Rodzaj obiektu	2016	2017	Wzrost/ Spadek +/-	Procent %
Użyteczności publicznej	10	12	+2	+20
Mieszkalne	127	141	+14	+11
Produkcyjne	4	8	+4	+100
Magazynowe	4	12	+8	+200
Środki transportu	110	143	+33	+30
Lasy	1	3	+2	+200
Uprawy rolnictwo	6	3	-3	-50
Inne	79	89	+10	+12,6

7. **Pożary, miejscowe zagrożenia i fałszywe alarmy w poszczególnych miesiącach 2017 r.**

	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień
Pożary	26	15	7	20	13	17	8	10	13	9	8	11
MZ	12	18	11	16	33	40	19	22	24	20	21	18
AF	2	1	4	1	2	6	4	6	3	2	9	5

Największe nasilenie pożarów miało miejsce w miesiącu styczniu, natomiast miejscowych zagrożeń najwięcej było w miesiącach maju i czerwcu. Najwięcej zdarzeń miało miejsce w czerwcu (63), najmniej w marcu (22).

8. **Udział w akcjach ratowniczo – gaśniczych Dowódcy JRG i Zastępcy Dowódcy JRG.**

Funkcja		Ilość akcji		
		2016	2016	+/-
Dowódca JRG	Jako dowódca	41	47	+13
	Jako ofic. operacyjny		2	
	Jako oficer prasowy		5	
Zastępca Dowódcy JRG	Jako zastępca	30	42	+14
	Jako ofic. operacyjny		2	
Razem		71	98	+27

V. DZIAŁANIA KONTROLNO-ROZPOZNAWCZE.

1. Przeprowadzono praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji:
  - 9 razy z obiektów przemysłowych, handlowych i użyteczności publicznej,
  - 9 razy ze szkół i przedszkoli.
2. Strażacy JRG wspólnie z Wydziałem Operacyjnym przeprowadzili 9 inspekcji gotowości operacyjnej jednostek OSP typu „S” w gminach: Dobrzyniewo Duże, Tykocin, Choroszcz i Zawady.
3. Strażacy JRG uczestniczyli w przeglądach technicznych pojazdów i sprzętu silnikowego w jednostkach typu „S”. Wspólnie z przedstawicielem Wydziału Technicznego skontrolowano 26 jednostek OSP na terenie gmin: Dobrzyniewo Duże, Tykocin, Choroszcz i Zawady.
4. Wspólnie z wydziałem kontrolno – rozpoznawczym uczestniczono w ocenie spełnienia wymagań przepisów przeciwpożarowych oraz ocenie zaopatrzenia wodnego wybranych zakładów.
5. Uczestniczono w akcji „Tunel”, gdzie wspólnie z Policją, Strażą Graniczną i Służbą Celną prowadzono kontrole środków ruchu drogowego.
6. Rozpoznanie zaopatrzenia wodnego w rejonie działania:
  - aktualizowano karty przeciwpożarowych zbiorników wodnych w wersji elektronicznej,
  - podczas prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych na bieżąco zgłaszane są do SK KM informacje o niesprawnych hydrantach oraz prowadzone sprawdzenie sprawności.

VI. DZIAŁANIA ORGANIZACYJNO – KADROWE.

1. Struktura zatrudnienia na dzień 31.12.2017 r. – 31 strażaków.

	Oficerowie	Aspiranci	Podoficerowie	Szeregowi	Razem
Zatrudnienie	5	5	20	1	31
%	16,1%	16,1%	64,6%	3,2%	100

2. Absencja chorobowa.

W roku 2017 na zwolnieniach lekarskich przebywało 15 osób w ciągu 482 dni.

3. Wykorzystanie urlopów

Nie wykorzystano 384 dni urlopu przysługującego strażakom w 2017 r. (urlopy zostaną wykorzystane w 2018 r.). Przyczyną nie wykorzystania urlopów była konieczność zapewnienia minimalnych stanów na poszczególnych zmianach służbowych i duża ilość zwolnień lekarskich.

4. Kontrole przeprowadzone w JRG:

- kontrole z ramienia KM PSP – 4,
- kontrole z ramienia KW PSP – 2,
- Kontrola Państwowego Inspektora Sanitarnego – 2.
- kontrole wewnętrzne – codzienne kontrole punktualności przybycia i obecności w służbie, wykorzystania urlopów i pełnienia służby.

5. Inne

Ilość osób awansowanych i nagrodzonych została uwzględniona w sprawozdaniu rocznym Wydziału Organizacyjno – Finansowego.

VII. DZIAŁANIA SZKOLENIOWE, DOSKONALENIE ZAWODOWE, SPORT

1. Podniesiono kwalifikacje ogólne i zawodowe przez strażaków w zakresie:
  - Szkolenie z postępowania przy zdarzeniach radiacyjnych – 1 osoba;
  - Egzamin z kwalifikowanej pierwszej pomocy – 19 osób;
  - Szkolenie z zakresu wsparcia psychicznego – 21 osób;
  - Szkolenie w zakresie gaszenia pożarów wewnętrznych – 2 osoby;
  - Szkolenie z ratownictwa na obszarach wodnych realizowane przez KSRG w zakresie podstawowym i szkolenie z ratownictwa lodowego – 3 osoby;
  - Szkolenie z działań poszukiwawczo-ratowniczych realizowane przez KSRG w zakresie podstawowym – 2 osoby;
  - Szkolenie doskonalące dla strażaków KSRG z zakresu współdziałania z SP ZOZ Lotnicze Pogotowie Ratunkowe – 2 osoby;
  - Szkolenie z ratownictwa wysokościowego realizowane przez KSRG na poziomie podstawowym – 2 osoby;
  - Szkolenie z ratownictwa technicznego – 1 osoba.
2. Realizacja ćwiczeń na obiektach:
  - przeprowadzono ćwiczenia taktyczne – bojowe na wszystkich obiektach uwzględnionych w rocznym harmonogramie ćwiczeń na rok 2017 – 4 obiekty,
  - przeprowadzono rozpoznanie zagrożeń oraz możliwości prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych na i współuczestniczono w ćwiczeniach na terenie innych JRG – 9 obiektów.
3. Realizacja zajęć wychowania fizycznego w JRG: realizowano zgodnie z wytycznymi w wymiarze 2 godz. dziennie. W głównej mierze polegały one na ćwiczeniach ogólnorozwojowych, grze w tenis stołowy oraz ćwiczeniach w siłowni.
4. Inne
  - JRG odwiedziło 7 grup wycieczkowych ze szkół podstawowych, przedszkoli, gimnazjum i zakładów pracy – łącznie 268 osób,
  - uczestniczono w 12 pokazach, festynach i prelekcjach; szacunkowo „obsłużono” około 5090 osób,
  - wszyscy strażacy złożyli oświadczenia majątkowe zgodnie z obowiązującymi przepisami,
  - prowadzono ewidencję czasu pracy strażaków zgodnie z zasadami opracowanymi przez KG PSP,
  - dowódca i zastępca dowódcy JRG uczestniczyli w walnych zebraniach wybranych jednostek OSP typu „S”,
  - prowadzono obsługę sędziowską gminnych zawodów sportowo – pożarniczych OSP gm. Choroszcz i Tykocin oraz powiatowych zawodów sportowo – pożarniczych OSP.
  - prowadzono zajęcia szkoleniowe dla członków OSP w ramach kursów podstawowych i technicznych.

VIII. DZIAŁANIA KWATERMISTRZOWSKO - TECHNICZNE.

1. W celu zapewnienia prawidłowego działania sprzętu przeprowadzono przeglądy i badania kontrolne (w tym legalizacje, kalibracje) sprzętu pożarniczego, ratowniczego i ochronnego będącego w użytkowaniu JRG.
2. Konserwacja i naprawa:
  - w samochodzie Scania oczyszczono i zabezpieczono antykorozyjne tylny zderzak,

- w samochodzie Man zmodernizowano układ rozruchu silnika,
  - wykonano remont pomieszczeń socjalnych,
  - zmodernizowano wciągarkę na wieży,
  - wykonano montaż masztu flagowego.
3. Przeprowadzone wewnętrzne przeglądy techniczne samochodów i sprzętu silnikowego wg harmonogramu oraz na bieżąco dokonywano przeglądów technicznych pojazdów w stacjach diagnostycznych.
  4. Wszyscy strażacy posiadają komplet wyposażenia osobistego i ochronnego. Na bieżąco dokonywano wymian ubrań koszarowych, butów, rękawic zgodnie z raportami strażaków i opinią przełożonych.
  5. Strażakom wydano środki czystości i wyekwipowania osobistego zgodnie z należnościami.
  6. Doposażono JRG w n/w sprzęt:
    - wyposażenie toreb ratownictwa medycznego,
    - hełmy MSA Gallet – 13 szt.,
    - czujnik bezruchu MSA Auer – 2 szt.,
    - pralka Bosch – 1 szt.,
    - kuchnia gazowa Amica – 1 szt.,
    - komputer Fujitsu Esprimo – 1 szt.,
    - monitory komputerowe Dell – 2 szt.,
    - aparat Nikon Coolpix – 1 szt.,
    - maszt flagowy – 1 szt.,
    - plandeka – 3 szt.
  7. Wycofania samochodów ze względu na poważniejsze naprawy:
    - GCBA 5/32 Scania – naprawa układu pneumatycznego oraz układu sterowania autopompą,
    - GBA – Rt 2,5/20 – naprawa klimatyzacji oraz awaria układu zapłonowego,
    - SCD 37 – uszkodzenie kabiny, awaria alternatora.

IX. WNIOSKI I UWAGI W ZAKRESIE DZIAŁANIA JRG 3.

1. Stosunek ilości zdarzeń w 2017 r. do roku poprzedniego: niemal niezmienna ilość pożarów, oraz wzrost ilości miejscowych zagrożeń o 39 % świadczą o konieczności utrzymania wysokiego standardu wyposażenia w sprzęt do ratownictwa technicznego.
2. Łącznie w 456 zdarzeniach w roku 2017 brało udział 2247 strażaków. Średnio jedno zdarzenie obsługiwało 5 ratowników.
3. W zdarzeniach, których uczestniczyła JRG straty wyniosły ok. 5,1 mln zł (średnio 12,4 tys. zł na zdarzenie), a strażacy uratowali mienie szacunkowej wartości ponad 39,13 mln zł (średnio 95,4 tys. zł).
4. Z uwagi na włączenie JRG w skład specjalistycznej grupy ratownictwa chemicznego, działającej na poziomie „C” niezbędne jest ciągle doskonalenie wspólnie z JRG Nr 2 oraz dalsze uzupełnianie wykształcenia z zakresu ratownictwa chemiczno - ekologicznego.
5. Wykonywane przez strażaków prace remontowo-budowlane skupiły się głównie na bieżącym utrzymaniu stanu technicznego strażnicy. W najbliższym czasie należy uwzględnić konieczność malowania pomieszczeń oraz naprawę elewacji.
6. Stan techniczny samochodów i sprzętu w JRG jest dobry, pomimo, iż pojazdy wymagają stałych lecz drobnych napraw. Wyjątkiem jest ostatnia awaria napędu w GBA-Rt 2,5/20.
7. Należy kontynuować bieżącą wymianę elementów środków ochrony indywidualnej tj. hełmów i rękawic specjalnych.
8. Ważnym elementem działania JRG i Komendy Miejskiej jest promocja i budowanie właściwego pozytywnego wizerunku straży pożarnej: wycieczki, pokazy, współpraca

z wieloma podmiotami, instytucjami, samorządami, mass mediami itp. Należy na te aspekty szczególnie zwracać uwagę i nadal kontynuować.

9. Podczas realizacji ćwiczeń w obiektach określa się założenia i cele do osiągnięcia oraz szczegółowy scenariusz organizacji akcji. Przekłada się to na zmniejszenie realizmu i wartości ćwiczeń.

10. Uwagi w zakresie operacyjnym:

a. Gmina Tykocin:

- jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych wchodzące w skład Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego na terenie gminy bardzo rzetelnie realizują zadania zawarte w rozporządzeniu MSWiA z dnia 18 lutego 2011 r. ws. szczegółowych zasad organizacji Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego,
- obsady samochodów bojowych podczas działań ratowniczo – gaśniczych są bardzo często kompletne, co zdecydowanie wpływa na skuteczność działań i zmniejszenie strat pożarowych,
- do prawie każdego zdarzenia jednostki KSRG z terenu gminy docierają jeszcze przed przybyciem jednostek PSP, co powoduje szybsze wejście do działań ratowniczo – gaśniczych,
- należy w miarę możliwości angażować jednostki OSP do wspólnych ćwiczeń organizowanych przez PSP.

b. Gmina Choroszcz:

- obsady samochodów bojowych podczas działań są bardzo często kompletne i docierają na miejsce zdarzenia przed przybyciem zastępów PSP. Wpływa to na szybką lokalizację, likwidację zdarzenia i ograniczenie strat,
- należy w miarę możliwości angażować jednostki OSP do wspólnych ćwiczeń organizowanych przez PSP.

c. Gmina Dobrzyniewo Duże:

- obsady samochodów bojowych podczas działań ratowniczo - gaśniczych są przeważnie kompletne,
- wysłużony samochód z OSP Koziniec wymaga wymiany na nowszy model ze specyfikacją Rt (ze względu na umiejscowienie jednostki bezpośrednio przy drodze krajowej nr 65),
- pilna jest potrzeba wybudowania nowej strażnicy dla OSP Letniki, użytkowana do tej pory nadaje się jedynie do rozbiórki,
- OSP Dobrzyniewo Duże powinna w najbliższym czasie uzupełnić braki z zakresu szkolenia specjalistycznego wg programu kursu pierwszej pomocy dla ratowników KSRG.

d. Gmina Zawady:

- obsady samochodów bojowych podczas działań ratowniczo - gaśniczych są przeważnie niekompletne, co znacznie pogarsza możliwości skutecznych i bezpiecznych działań ratowniczych,
- umiejscowienie gminy w znacznej odległości od jednostek Państwowej Straży Pożarnej i konieczność zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom wymusza utrzymanie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w wysokiej gotowości,
- widoczne jest zaangażowanie druhów i za razem deficyt kadrowy,
- niewykorzystywana od kilku lat łódź została sprzedana, co zmniejsza potencjał sprzętowy zabezpieczenia rejonu gminy Zawady i ościennych gmin,
- OSP Zawady powinna w najbliższym czasie uzupełnić braki z zakresu szkolenia dowódców, szkolenia kierowców konserwatorów sprzętu ratowniczego oraz zakresu szkolenia specjalistycznego wg programu kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy dla ratowników KSRG.

JEDNOSTKA RATOWNICZO-GAŚNICZA NR 4 W BIAŁYMSTOKU

VII. DZIAŁANIA RATOWNICZO – GAŚNICZE.

W roku 2017 JRG Nr 4 brała udział przy likwidacji 578 zdarzeń (o 190 więcej niż w roku 2016). Szacunkowe straty wyniosły 3,41 mln zł, a wartość uratowanego mienia oszacowano na kwotę 30,99 mln zł. W zdarzeniach odnotowano śmierć 1 osoby, poszkodowanych zostało 31 osób.

1. Charakterystyczne zdarzenia.

a) pożary

W dniu 12.06.2017 r. w Białymstoku przy ul. Szkolnej 22 doszło do pożaru drezyny spalinowej, stojącej w hali naprawczej. W drodze przeprowadzonego rozpoznania (informacje od pracowników znajdujących się na miejscu zdarzenia) ustalono, że pali się drezyna spalinowa, stojąca na kanale naprawczym. Wszyscy pracownicy (10 osób) znajdowali się na zewnątrz.

Działania JOP polegały na zabezpieczeniu miejsca zdarzenia poprzez wydzielenie strefy w promieniu 100 m. wokół budynku. W pierwszej fazie akcji podano prąd piany ciężkiej w natarciu na palącą się drezynę. Praca ratowników w aparatach ODO. Z chwilą przyjazdu kolejnych zastępów podano następne 2 prądy piany ciężkiej: jeden do środka hali przez drzwi wejściowe, drugi przez okno. Po zlokalizowaniu i ugaszeniu pożaru, wewnątrz hali oddymiono, wykorzystując wentylator osiowy. W przyczepie kolejowej, która stała w odległości 3m od drezyny, znajdowały się butle z gazami technicznymi: 4 butle z tlenem technicznym oraz 2 butle z propanem - butanem. Po ich schłodzeniu rozproszonym prądem wody, przy pomocy pirometru i kamery termowizyjnej dokonano pomiarów stopnia nagrzania ich płaszcza (temp. ok. 30 st. C). Wyniki pomiarów nie stwierdziły występującego zagrożenia. Uszkodzoną drezynę wyciągnięto na zewnątrz przy pomocy podbijarki toru MD 07-32.

W akcji ratowniczej udział brało 6 zastępów PSP (23 strażaków).

W dniu 26.10.2017 r. w Solniczku przy ul. Wiejskiej 56 doszło do pożaru murowanego budynku mieszkalnego. W wyniku przeprowadzonego rozpoznania stwierdzono palącą się elewację ściany bocznej (ocieplenie), ułożone bezpośrednio pod tą ścianą drewno opałowe (około 12 m³) oraz część konstrukcji dachu krytego dachówką ceramiczną. Właściciel poinformował, iż żona (37 lat) i dziecko (3 miesiące) przed przybyciem służb opuściły dom, udały się do sąsiadów, w budynku nikogo nie ma. Prąd i gaz w domu zostały odłączone. W pierwszej fazie, działania polegały na podaniu dwóch prądów gaśniczych W-52 z zewnątrz na palący się budynek. W kolejnym etapie wprowadzono ratowników w sprzęcie SOU głównym wejściem z trzecią linią gaśniczą W-52 na poddasze i strych, gdzie rozpoczęto rozbiórkę konstrukcji dachu (podbicie i ocieplenie) oraz prowadzono działania gaśnicze. Po ustawieniu podnośnika SHD-23 przed budynkiem prowadzono prace rozbiórkowe z jednoczesnym podaniem czwartego prądu gaśniczego W-52 na drewnianą konstrukcję dachu. W budynku otworzono okna w celu oddymienia i przewietrzania pomieszczeń. Właściciele domu wraz z dzieckiem zostali zabrani do szpitala na obserwację. W trakcie dogaszania pożaru prowadzono prace rozbiórkowe konstrukcji dachu (ratownicy zabezpieczeni szelkami ratowniczymi z absorberami i linkami do podnośnika a następnie do komina)

z wykorzystaniem sprzętu burzącego oraz z drabin przystawnych. Po ugaszeniu, budynek sprawdzono przy pomocy kamery termowizyjnej.

W akcji ratowniczej udział brało cztery zastępy PSP i trzy zastępy OSP (32 strażaków).

b) miejscowe zagrożenia

W dniu 10.04.2017 r. w Kleosinie przy ul. Zambrowskiej doszło do wypadku samochodu dostawczego Peugeot Boxer z motocyklem marki Honda. Odcinek jezdni w kierunku Białegostoku na którym prowadzono działania ratownicze zamknięto całkowicie dla ruchu drogowego. W drodze przeprowadzonego rozpoznania ustalono, że po zderzeniu u motocyklisty nie stwierdzono obecności podstawowych czynności życiowych, co było podstawą do wszczęcia zabiegów resuscytacyjnych, polegających na udrożnieniu dróg oddechowych i zewnętrznym masażu serca. Do czasu przybycia drugiego ZRM, ratownicy JOP pomagali wykonywać zewnętrzny masaż serca pierwszemu ZRM. Podjęte działania nie przywróciły podstawowych czynności życiowych. Lekarz stwierdził zgon. Miejsce prowadzenia zabiegów resuscytacyjnych osłonięto przy pomocy parawanu. Kierowca samochodu Peugeot Boxer nie doznał obrażeń. Równocześnie zabezpieczono miejsce zdarzenia poprzez rozstawienie pachołków, plamę oleju silnikowego i paliwa posypano sorbentem Compact. Po jego usunięciu pozostałości oleju zneutralizowano Sintanem. Do dostarczonego pojemnika spuszczone paliwo (ok. 5 l.) z rozszczelnionego zbiornika motocykla, likwidując tym samym zagrożenie.

W akcji ratowniczej udział brały dwa zastępy PSP (9 osób).

W dniu 12.09.2017 r. w Białymstoku na drodze do Olmont doszło do wypadku samochodu osobowego marki Honda, który uderzył w drzewo lewą stroną. Pojazdem podróżował mężczyzna, siedział w zgniecionym fotelu kierowcy. Poszkodowany miał uwięzione nogi i miednicę, był nieprzytomny z widocznym urazem głowy. Działania JOP polegały na oznakowaniu miejsca akcji pachołkami i pojazdami. W uszkodzonym samochodzie odłączono akumulator, nie stwierdzono wycieków. Poszkodowanemu wewnątrz wraku udzielono kpp poprzez założenie kołnierza ortopedycznego i ręcznej stabilizacji głowy. Sprawdzono podstawowe czynności życiowe oraz wykonano badanie urazowe. Wykonano dostęp do poszkodowanego przy użyciu dwóch zestawów narzędzi hydraulicznych i podręcznego sprzętu burzącego. Wycięto dach i drzwi od strony pasażera. Po wykonaniu dostępu ratownik ZRM przejął poszkodowanego wykonując czynności ratunkowe we wraku. Po uwolnieniu zakleszczonych nóg poszkodowanego ewakuowano na noszach typu deska, przenosząc do ambulansu. Poszkodowany został odwieziony do szpitala przez ZRM.

W akcji ratowniczej udział brały 2 zastępy PSP (9 strażaków).

2. Interwencje jednostki w 2017 r. w porównaniu z rokiem 2016 r.

Wyjazdy w 2017 r.

Do zdarzenia co	15 godz. 6 min
Do pożaru co	35 godz. 48 min
Do miejscowego zagrożenia co	32 godz.
Z powodu fałszywego alarmu co	143 godz. 12min

Rodzaje zdarzeń	2016 r.	2017 r.	Różnica	Wzrost/ Spadek %
Pożary	152	244	+ 92	+61%
M. zagrożenia	216	273	+57	+26%

Al. fałszywe	20	61	+ 41	+205%
Ogółem	388	578	+ 190	+49%

3. Szczegółowy rozkład zdarzeń ze względu na rodzaj

Pożary				Miejscowe zagrożenia					Alarmy fałszywe
małe	średnie	duże	bardzo duże	małe	lokalne	średnie	duże	gigant.	
233	8	2	1	60	204	9	-	-	61
244				273					

4. Zestawienie liczby zdarzeń w 2017 w porównaniu do 2016 r.

	Rejon własny		Miasto Białystok poza własnym rejonem	Powiat poza własnym rejonem	Poza powiatem	AF	Razem
	Miasto Białystok	Gmina Juchnowiec					
2016	259	55	45	28	1	20	408
2017	292	64	56	103	1	62	578
Wzrost / spadek (ilość / %)	+33/ +12,74%	+9/ +16,36%	+11/ +24,44%	+75/ +267,85%	0/ 0%	+42/ 210%	170 / 41,66%

Ilość działań podjętych przez JRG 4 na własnym obszarze działania wzrosła o 42 zdarzeń. Nastąpił, wzrost liczby działań na terenie innych jednostek. Odnotowano 1 wyjazd do zdarzeń poza powiatem, tak jak w roku poprzednim.

5. Udział samochodów i osób w działaniach JRG 4 w 2017 r.

Miesiąc	Samochody/osoby									
	GBA-Rt 2,6/24 (Volvo)		GCBA-Rt 5/32 (Scania)		SOp (Opel Astra)		GCBM 28/18 (Mercedes)		SH-23 (Man)	
RAZEM	402	2067	161	733	21	23	4	7	79	111
Ogółem	samochody 668									
	osoby 2941									

Najczęściej wyjeżdżający samochód do zdarzeń to GBA-Rt 2,6/24 VOLVO
Średnio każdy strażak uczestniczył w 89 zdarzeniach.

6. Rodzaje obiektów w których działania prowadziła JRG w 2017 r. w porównaniu do 2016 r.

Rodzaj obiektu	2016	2017	Wzrost/ Spadek +/-	Procent %
Użyteczności publicznej	37	40	+3	+8,1
Mieszkalne	110	201	+91	+82,7
Produkcyjne	9	18	+9	+100
Magazynowe	3	8	+5	+166,7
Środki transportu	76	99	+23	+30,3
Lasy	2	3	+1	+50

Uprawy rolnictwo	4	1	- 3	-75
Inne	130	138	+8	+6,2

7. Pożary, miejscowe zagrożenia i fałszywe alarmy w poszczególnych miesiącach 2017 r.

	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień
Pożary	14	14	18	35	31	30	13	16	14	13	29	18
MZ	16	13	14	17	30	56	22	17	29	21	16	21
AF	1	2	14	3	3	4	1	1	0	5	6	22

Największe nasilenie pożarów miało miejsce w miesiącu kwietniu, natomiast miejscowych zagrożeń najwięcej było w miesiącach maju i czerwcu. Najwięcej zdarzeń miało miejsce w czerwcu (90), najmniej w lutym (29).

8. Udział w akcjach ratowniczo – gaśniczych Dowódcy JRG i Zastępcy Dowódcy JRG.

Funkcja		Ilość akcji		
		2016	2017	+/-
Dowódca JRG	Jako dowódca	11	11	+6
	Jako ofic. operacyjny		6	
Zastępca Dowódcy JRG	Jako zastępca	26	16	-8
	Jako ofic. operacyjny		2	
Razem		37	35	-2

VIII. DZIAŁANIA KONTROLNO-ROZPOZNAWCZE.

- Przeprowadzono praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji:
  - 4 razy z obiektów przemysłowych i handlowych,
  - 8 razy z zespołów szkolno-przedszkolnych i przedszkoli.
- Strażacy JRG wspólnie z Wydziałem Operacyjnym przeprowadzili 1 inspekcję gotowości operacyjnej jednostek OSP typu „S” w gminie Juchnowiec Kościelny.
- Dowódcy JRG uczestniczyli w przeglądach technicznych pojazdów i sprzętu silnikowego w jednostkach typu „S”. Wspólnie z przedstawicielem Wydziału Technicznego skontrolowano 10 jednostek OSP na terenie gminy Juchnowiec Kościelny
- Wspólnie z wydziałem kontrolno – rozpoznawczym uczestniczono w ocenie spełnienia wymagań przepisów przeciwpożarowych oraz ocenie zaopatrzenia wodnego wybranych zakładów.
- Rozpoznanie zaopatrzenia wodnego w rejonie działania:
  - aktualizowano karty przeciwpożarowych zbiorników wodnych w wersji elektronicznej,
  - podczas prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych na bieżąco zgłaszane są do SK KM informacje o niesprawnych hydrantach.

IX. DZIAŁANIA ORGANIZACYJNO – KADROWE.

- Struktura zatrudnienia na dzień 31.12.2017 r. – 35 strażaków.

	Oficerowie	Aspiranci	Podoficerowie	Szeregowi	Razem
Zatrudnienie	6	8	20	1	35
%	17%	23%	57%	3%	100%

2. Absencja chorobowa

W roku 2017 na zwolnieniach lekarskich przebywało 30 osób w ciągu 334 dni.

3. Wykorzystanie urlopów

Nie wykorzystano 26 dni urlopu przysługującego strażakom w 2017 r. (urlopy zostaną wykorzystane w pierwszych miesiącach 2018 r.). Przyczyną nie wykorzystania urlopów była konieczność zapewnienia minimalnych stanów na poszczególnych zmianach służbowych i duża ilość zwolnień lekarskich.

4. Kontrole przeprowadzone w JRG:

- kontrole z ramienia KM PSP – 3,
- kontrole z ramienia KW PSP – 1,
- Kontrola Państwowego Inspektora Sanitarnego – 1.
- kontrole wewnętrzne – codzienne kontrole punktualności przybycia i obecności w służbie, wykorzystania urlopów i pełnienia służby.

5. Inne

Ilość osób awansowanych i nagrodzonych została uwzględniona w sprawozdaniu rocznym Wydziału Organizacyjno – Finansowego.

X. DZIAŁANIA SZKOLENIOWE, DOSKONALENIE ZAWODOWE, SPORT

1. Podniesiono kwalifikacje ogólne i zawodowe przez strażaków w zakresie:

- szkolenie e-learningowe „Ognik” ukończyła – 1 osoba,
- szkolenie z zakresu działań gaśniczych wewnętrznych – 2 osoby,
- szkolenie z ratownictwa lodowego – 4 osoby,
- szkolenie grup poszukiwawczo – ratowniczych – 1 osoba
- szkolenie kierowców pojazdów uprzywilejowanych – 1 osoba,
- szkolenie doskonalące z ceremoniału pożarniczego w ramach Podlaskiej Kompanii Honorowej – 5 osób,
- szkolenie z postępowania przy zdarzeniach radiacyjnych – 2 osoby,
- szkolenie z ITD – 1 osoba,
- szkolenie nt. „Stres w pracy” – 26 osób,

2. Realizacja ćwiczeń na obiektach:

- przeprowadzono ćwiczenia taktyczno – bojowe na wszystkich obiektach uwzględnionych w rocznym harmonogramie ćwiczeń na rok 2017 – 4 obiekty,
- przeprowadzono rozpoznanie zagrożeń oraz możliwości prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych i współuczestniczono w ćwiczeniach na terenie innych JRG – 10 obiektów.

3. Realizacja zajęć wychowania fizycznego w JRG: realizowano zgodnie z wytycznymi w wymiarze 2 godz. dziennie. W głównej mierze polegały one na ćwiczeniach ogólnorozwojowych, grze w tenis stołowy oraz ćwiczeniach w siłowni.

4. Inne